

Kurzy práce s informacemi v Městské knihovně Trutnov

Jitka Káčhová

V dubnu roku 2011 jsem se zúčastnila semináře Informační vzdělávání uživatelů ve veřejných knihovnách v Hradci Králové. Celý program byl velice zajímavý a poskytl účastníkům kromě uceleného přehledu problematiky i řadu podnětů pro jejich práci. Přestože jednotlivé prezentace byly zaměřeny hlavně na IVU dětí a mládeže, uvědomila jsem si, že poznatky by bylo možné aplikovat i na IVU dospělých.

V knihovnách se stále častěji objevují čtenáři, kteří studují dálkově vysoké školy, doplňují si vzdělání nebo mají zájem sledovat novinky ve svém oboru. V řadě měst se také objevují pobočky různých vysokých škol, takže počet dálkových studentů se zvyšuje. Věk těchto uživatelů knihoven se pohybuje většinou v rozmezí 30-45 let, jedná se tedy o skupinu lidí, se kterou se v knihovnách, na rozdíl od dětí a seniorů, obvykle nepracuje. Ve většině případů je informační gramotnost u této skupiny velice nízká. Často je problémem orientace v katalogu, určení správných klíčových slov či předmetových hesel a celkově neznalost toho, co všechno jim může knihovna nabídnout.

Pro tyto čtenáře pořádá naše knihovna od roku 2011 vždy na podzim kurz práce s informacemi. Při jeho přípravě jsem se inspirovala prezentacemi z výše uvedeného semináře, dostupnou literaturou a kurzy, které pořádá Filozofická fakulta Masarykovy univerzity v Brně. Kurz probíhal v roce 2011 ve 4 lekcích, každá lekce trvala 1,5 hodiny. V roce 2012 jsem jednotlivé prezentace aktualizovala a zájemci absolvovali tři dvouhodinové lekce. Protože kurz je určen dospělým, kteří mají o danou problematiku zájem, mohou jednotlivé prezentace obsahovat daleko více informací, než kdyby byly určeny dětem či mládeži. Nezbytnou součástí jednotlivých setkání jsou praktické příklady, zaměřené na vyhledávání literatury a informací z oborů, které zajímají jednotlivé účastníky kurzu.

První lekce začíná stručným seznámením s druhy dokumentů, tvorbou klíčových slov a předmetových hesel, booleovskými operátory a jejich využitím, rešeršními strategiemi, s dělením knihoven a s jejich službami. Pak následuje výklad o **online katalogu** Clavius Městské knihovny Trutnov. Detailně je vysvětleno jednoduché i kombinované vyhledávání, práce s rejstříky, čtenářským kontem i možnost rezervace jednotlivých publikací, a to jak v tradičním katalogu, tak i v katalogu nové generace Carmen. Prezentace pokračuje soubornými katalogy – **Souborným katalogem naučné literatury SKAT** a **Souborným katalogem ČR** (jednoduché i rozšířené vyhledávání,

lokální záznamy, informace o knihovnách, práce s rejstříky, zpřesňování výsledků dotazu, citace, vyhledávání z víceází, databáze ANL, plné texty článků, obsahy, digitalizované dokumenty, propojení s Google Books, práce se schránkou).

Druhá lekce je věnována portálům, zejména **Jednotné informační bráně**. V JIB je vysvětleno snadné hledání – jednoduché i pokročilé, jednotlivé skupiny zdrojů, vyhledávání článků (ANL+, České články), zpřesňování výsledků, jednoduché i pokročilé profi hledání, vyhledávání zdrojů, e-časopisů, Infoportál, sekce „Můj prostor“, vytváření vlastních skupin zdrojů a registrace. V závěru prezentace jsou představeny jednotlivé oborové brány JIB a další portály.

Třetí lekce se dělí na několik oddílů – **digitální knihovny** (Manuscriptorium, Kramerius, Česká elektronická knihovna, Digitalizovaný archiv časopisů UČL, E-knihovna Městské knihovny v Praze atd.), **oborové článkové bibliografie** (článková bibliografie Divadelního ústavu, Historického ústavu AV ČR, Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR, Geobibline atd.), **odborné encyklopedie a slovníky** (Slovník nejčastěji používaných termínů ve veřejné správě, biografické slovníky, atd.) a **Google** (Google Scholar, Google Books).

Obou kurzů, které naše knihovna pořádala v uplynulých dvou letech, se zúčastnilo celkem 9 zájemců. Není to mnoho, ale v takto malém počtu účastníků jsem se mohla každému z nich individuálně věnovat. Většina „absolventů“ se k nám vrací, a to buď pro radu, nebo aby se pochlubili svými studijními úspěchy. Když mám možnost sledovat, s jakou samozřejmostí se orientují v různých informačních zdrojích, vidím, že i pro dospělé je informační výchova přínosem.